

PRAMEN spod Makytou

ČASOPIS EVANJELICKÉHO A.V. CIRKEVNÉHO ZBORU LAZY POD MAKYTOU

ročník VI. • číslo 4 • máj roku Pána 2011 • www.lazypodmakytou.ecav.eu

EVANJELICKÁ CIRKEV AUGSBURSKÉHO VYZNANIA NA SLOVENSKU

VERNÍ PÍSMU - VERNÍ ECAV

prinášame svetlo
evanjelia
pravdy a lásky
celému národu

S Č Í T A N I E 2 0 1 1

VERNÍ PÍSMU - VERNÍ ECAV

*„Veď ja sa nehanbím za evanjelium
Kristovo: lebo mocou Božou je ono
na spasenie každému veriacemu“*

/R 1, 16/

Slovenskí evanjelici sú súčasťou veľkej rodiny evanjelických kresťanských cirkví, ktoré boli založené v procese obnovy cirkvi v 16. storočí, ktorý nazývame reformácia. Cieľom reformácie bolo očistenie všeobecnej – katolíckej cirkvi (catholicus znamená všeobecný) od rôznych deformácií kresťanského učenia, ku ktorým došlo v období stredoveku a ktoré boli odklonom cirkvi od Biblie – Písma svätého.

- Naši predkovia pred reformáciou patrili ako kresťania do všeobecnej cirkvi. Počiatky evanjelickej cirkvi siahajú do prvej polovice 16. storočia, keď na územie súčasného Slovenska začala prenikať reformácia Lutherovho smeru z Wittenbergu.
- Žilinská synoda v roku 1610 ustanovila organizačnú štruktúru evanjelickej cirkvi vo vtedajšom Hornom Uhorsku.
- Do roku 1670 väčšina obyvateľov Uhorska patrila k evanjelikom, ale v rokoch 1670 – 1680 v rámci protireformácie došlo k úplnému zákazu evanjelickej cirkvi.
- Od roku 1681, keď boli prijaté Šopronské artikuly, bola evanjelická cirkev povolená, ale s určitými obmedzeniami. Vtedy bolo na našom území postavených niekoľko tzv. artikulárnych kostolov.
- Až v roku 1781 po prijatí Tolerančného patentu došlo k čiastočnému zrovnoprávneniu cirkví

v Uhorsku. V tomto období postavili dve tretiny evanjelických kostolov v Uhorsku – boli to tzv. tolerančné kostoly.

- Rovnosť cirkví pred zákonom však nastala až v roku 1848.
- V roku 1918 po vzniku Československej republiky sa z Evanjelickej cirkvi v Uhorsku vyčlenila samostatná Cirkev evanjelická a. v. na Slovensku.
- Na začiatku druhej svetovej vojny nemecká časť evanjelickej cirkvi vytvorila samostatnú nemeckú cirkev, ktorá trvala do konca druhej svetovej vojny. Naša cirkev vždy stála v opozícii k vládnuceho režimu, protestovala proti nacizmu, rasizmu a uplatňovaniu Židovského kódexu. Evanjelici zachránili pred smrťou mnoho židovských spoluobčanov.
- V roku 1948 komunistický režim zlikvidoval cirkevné spolky, školy, diakoniu aj periodiká. Cirkev žila pod prísnu kontrolou totalitného režimu. Vyše sto evanjelických farárov bolo prenasledovaných, mnohých väznili alebo obmedzovali v službe.
- Po roku 1989 sa život cirkvi začal rozvíjať v nových podmienkach.

PhDr. EDITA ŠKODOVÁ

zdroj: *Evanjelickej encyklopédia Slovenska, Bratislava 2001*

Evanjelici na Slovensku

WWW.ECAV.SK

- 1424 – 1462 Husitské výpravy na Slovensku – jeden z faktorov neskoršieho priaznivého prijatia reformácie na Slovensku
- 1517 95 Lutherových článkov priviezli kupci do Bardejova
- 1519 Lutherove spisy známe v Banskej Bystrici
- 1520 Tomáš Preissner, kňaz v Lubici, kázal o Lutherových článkoch
- 1522 Prví známi študenti za Slovenska vo Wittenbergu: Martin Cyriak z Levoče a Juraj Baumheckell z Banskej Bystrice
- 1523 Kráľ Ľudovít II. vydal 54. zákonný článok proti luteránom
- 1525 Snem v Rákoši vydal protiluteránske zákony
- 1526 Bitka pri Moháči, po nej voľnejšie šírenie reformačných myšlienok za uhorského kráľa Jána Zápoľského List Martina Luthera uhorskej kráľovnej Márii Habsburskej
- 1527 Ev. stredná škola (gymnázium) v Bánovciach nad Bebravou
- 1542 Podľa Hainovej kroniky rok zvratu: vtedy bolo Augsburské vyznanie známe a verejne vyznávané na celom Slovensku
- 1546 Synoda v Prešove
- 1549 Confessio Pentapolitana
- 1550 Confessio Montana (Heptapolitana). Turčianske zákony
- 1564 – 1576 Vláda Maximiliána II., ktorý podporoval evanjelikov
- 1569 Liptovské zákony. Confessio Scepusia
- 1576 Matúšovská superintendencia na južnom Slovensku
- 1579 – 1594 Kralická biblia vydaná Jednotou bratskou na Morave
- 1604 Bratislavský snem – protireformačný článok č. 22
- Povstanie sedmohradského kniežata Štefana Bočkaja, ktorý porazil pri Sládkovičove habsburského generála Belgiojosa a na sneme v Szerenci bola vyhlásená rovnoprávnosť protestantov a katolíkov
- 1606 Viedenský mier, zabezpečenie náboženskej slobody pre evanjelické stavy
- Evanjelické lýceum v Bratislave
- 1608 Bratislavský snem – uzákonené slobody uhorských evanjelikov; za palatína zvolený evanjelik Štefan Illešházy
- 1610 Žilinská synoda – vytvorenie Trenčianskej, Nitrianskej a Banskej superintendencie
- 1619 Povstanie sedmohradského kniežata Gabriela Bethlena, ktorý obsadil celé Slovensko
- Snem v Bratislave vyhlásil náboženskú rovnoprávnosť
- 1620 Generálna synoda v Prievidzi
- Snem v Banskej Bystrici, Ferdinand II. pozbavený uhorského trónu a Gabriel Bethlen korunovaný za kráľa
- 1621 Mikulovský mier. Za palatína zvolený evanjelik Stanislav Turzo
- Kardinál Pázmaň oznamuje v liste do Ríma, že 90 % obyvateľov Uhorska tvoria protestanti
- 1624 – 1626 Opakované vystúpenie Gabriela Bethlena na obranu evanjelikov
- 1629 Smrť Gabriela Bethlena, zosilnenie protireformačného tlaku
- 1636 Tranovského kancionál Cithara sanctorum
- 1637 – 1657 Vláda cisára Ferdinanda III. – obdobie 400 kostolov uhorským evanjelikom
- 1644 Vstup Juraja I. Rákocziho vo švédsko-francúzskej koalícii do tridsaťročnej vojny – víťazstvo nad Ferdinandom III. a obsadenie Horného Uhorska
- 1645 Linecký mier
- 1647 Uzákonenie lineckého mieru, vrátenie 90 kostolov evanjelikom
- 1667 Prešovské kolégium
- 1671 Vešeléniovské sprisahanie; po jeho potlačení prenasledovanie evanjelikov
- 1671 – 1681 Desaťročné prenasledovanie evanjelikov
- 1671 Zriadenie mimoriadneho súdu v Bratislave – prešporský súd
- 1673 Druhý prešporský súd – vyhnanstvo a zrieknutie sa úradu
- Senická vzbuera
- 1674 Spiškopodhradský súd
- Tretí prešporský súd – predvolaných 400 protestantov – vyhnanstvo, väzenie, galeje
- 1678 Tököliho povstanie – obsadil väčšinu Slovenska

• na II. slávnosť veľkonočnú nás poctil svojou návštevou br. dozorca Východného dištriktu ECAV Ján Brozman s manželkou, foto: D. Tvarožek | • biblická olympiáda, Biblická škola v Martine, 15. apríl 2011, foto: P.Fabok | • rekonštruovaná modlitebňa fílie Cirkevného zboru Necpaly v Žabokrechoch, foto: P. Fabok | • program detí - Deň matiek v rámci služieb Božích, - 8. máj 2011, foto: D. Tvarožek

- 1681 Šopronský snem – zákonné články 25, 26
 - 1687 Prešovské jatky
 - 1701 Leopoldove nariadenia proti evanjelikom
 - 1703 – 1711 Povstanie Františka Rákocziho II.
 - 1707 Ružomerská synoda – úprava cirkevného zriadenia
 - 1708 – 1709 Cesta Daniela Krmana za švédskym kráľom Karolom XII. vo veci náboženskej slobody pre evanjelikov v Uhorsku
 - 1711 Szatmársky mier
 - 1731 – 1734 Rezolúcie cisára Karola III., obmedzenie náboženských slobôd, ev. cirkev zriadená do dištriktov
 - 1734 Krmanova Agenda
 - 1780 – 1790 Vláda cisára Jozefa II.
 - 1781 Tolerančný patent
 - 1782 Pápež Pius VI. vo Viedni neúspešne žiadal Jozefa II. o odvolanie Tolerančného patentu
 - 1790 – 1791 Krajinský snem v Budíne a Bratislave zaradil právo evanjelikov na náboženskú slobodu do korunovačnej listiny – Zákonný článok 26
 - 1791 Synoda v Pešti
 - 1812 Ústav milovníkov Biblie v Prešporku – prvá biblická spoločnosť v strednej Európe
 - 1842 Zpěvník evangelický
 - 1848 – 1849 Povstanie Slovákov proti národnostnému útlaku pod vedením Štúra, Hurbana a Hodžu
- Zákon č. 20 o náboženskej slobode v Uhorsku a rovnoprávnosti vierovyznaní

/pokračovanie v budúcom čísle/

* * * * *

Významní evanjelickí dejatelia

Barč Július Ivan	<i>básnik</i>
Bel Matej	<i>polyhistor</i>
Bohúň Peter Michal	<i>maliar</i>
Botto Ján	<i>básnik</i>
Dobšinský Pavel	<i>rozprávkár</i>
Dubček Alexander	<i>politik</i>
Figuli Margita	<i>spisovateľka</i>
Francisci Ján	<i>národný buditeľ</i>
Hála Ján	<i>maliar</i>
Haľamová Maša	<i>spisovateľka, poetka</i>
Hodža Michal Miloslav	<i>spisovateľ, národovec</i>

Hrebenda Matej	<i>knihovník, kníhkupec</i>
Hurban Jozef Miloslav	<i>národovec</i>
Hviezdoslav Országh Pavol	<i>básnik</i>
Chalupka Ján	<i>spisovateľ</i>
Chalupka Samo	<i>básnik</i>
Jesenius Ján	<i>lekár, Karlova univerzita</i>
Jurkovič Samuel	<i>národovec, zakladateľ svetového družstevníctva</i>
Kalinčiak Janko	<i>básnik, spisovateľ</i>
Kollár Ján	<i>básnik, národovec</i>
Kráľ Janko	<i>básnik</i>
Krasko Ivan	<i>básnik</i>
Krčméry Štefan	<i>básnik, spisovateľ</i>
Kuzmány Karol	<i>spisovateľ</i>
Lukáč Emil Boleslav	<i>spisovateľ</i>
Matúška Janko	<i>básnik, autor básne Nad Tatrou sa blýska</i>
Podjavorinská Ludmila	<i>spisovateľka, poetka</i>
Rázus Martin	<i>básnik, národovec</i>
Rázusová Martáková Mária	<i>spisovateľka, poetka</i>
Royová Kristína	<i>spisovateľka</i>
Rúfus Milan	<i>básnik</i>
Sládkovič Andrej	<i>básnik</i>
Smrek Ján	<i>básnik</i>
Stodola Aurel	<i>vedec, konštruktér</i>
Stodola Ivan	<i>spisovateľ</i>
Šafárik Pavol Jozef	<i>polyhistor</i>
Šoltésová Elena Maróthy	<i>spisovateľka</i>
Štefánik Milan Rastislav	<i>letec, astronóm, politik</i>
Štúr Ľudovít	<i>národný buditeľ</i>
Timrava Božena Slančíková	<i>spisovateľka, poetka</i>
Vajanský Hurban Svetozár	<i>básnik, spisovateľ</i>
Vansová Terézia	<i>spisovateľka, poetka</i>
Zelinová Hana	<i>spisovateľka</i>
Zoch Samuel	<i>národovec</i>

OZNAMY:

- *dorastový letný bibl. tábor* sa bude konať vo **Vricku** pri Martine v dňoch 12.-17. júla. Info o táboroch na www.lazypodmakytou.ecav.eu/tabory
- Sčítanie 2011 na www.lazypodmakytou.sk

Prameň spod Makyty • vydáva Cirkevný zbor ECAV Lazy pod Makytou • č. 232 • telefón farského úradu: 042/4681939 • e-mail: lazypodmakytou@gmail.com • mobil zb. farára: 0918 828 488 • grafická úprava: Mgr. Peter Fabok • tlač: ASSA s.r.o, Púchov • máj 2011